

Araştırma Makalesi / Research Article

OSMANLI OLİMPİYAT KOMİTESİNİN KURULUŞU HAKKINDA DOĞRU BİLİNER YANLIŞLAR

Ümran BAŞAR*

ÖZ

Bu çalışma, Osmanlı İmparatorluğu döneminde spor faaliyetlerinin uluslararası alanda işlevselliğini ve bu işlevselliğin Osmanlı Olimpiyat Komitesi üzerinden sağlandığı iddia edilen belgelerin ve kaynakların incelenmesini konu edinmektedir. Çalışmanın amacı; 20. yüzyılın başlarından itibaren ilgili dönemdeki gelişmeleri ele alarak Osmanlı Olimpiyat Komitesi adı altında bir derneğin ilgili tarihte gerçekten kurulup kurulmadığının ortaya çıkarılmasına katkı sağlamaktır. Literatür taramasına dayalı olarak gerçekleştirilen bu araştırma kapsamında birincil kaynak olarak Başbakanlık Devlet Arşivlerinde yer alan Osmanlıca belgeler uzmanlar tarafından Türkçe'ye çevrilmiş ve elde edilen bilgiler tarafsız bir bakış açısı ile ortaya koyulmuştur. Sonuç olarak, Olimpiyat Komitesi'nin II. Meşrutiyet'in ilanını müteakip 1908 yılında değil 1914 yılında kurulduğu ve Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyetinin kurucularının Selim Sırrı Tarcan ile birlikte Teşrifat-ı Umumiye Müdürü İsmail Cenani Bey, Ayan azasından Velid Efendi, Bahriye zabıtlarından Mustafa, Mirliya Mahmut Bey ve Osmanlı Bankası eski Müdürü Pançeri Beyler olduğu gerçeği de ortaya çıkmaktadır. Araştırmanın en ilgi çekici kısımlarından birisi de Sultan Abdülhamid Han'ın spor ile ilgili oluşumlara karşı olduğu, dönemi içerisinde spora izin verilmediği ve baskı altında tutulduğu gibi bilgilerin doğru olmadığına dair yeni çıkarımlara ulaşılmış olmasıdır. Bilinenin aksine Sultan Abdülhamid Han hem Olimpiyat Komitesinin kuruluşuna her türlü desteği sağlamış hem de fiziksel kültür hareketinin güçlenip yaygınlaşmasına dönemin şartlarına göre mümkün oldukça destek vermiştir.

Anahtar Kelimeler: Olimpiyat, Olimpiyat Komitesi, Osmanlı Olimpiyat Komitesi.

*Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, Gençlik ve Spor Uzmanı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, umran.yahsi@gsb.gov.tr ORCID: 0000-0002-4468-4008

FALSE KNOWLEDGE ABOUT THE ESTABLISHMENT OF THE OTTOMAN OLYMPIC COMMITTEE

ABSTRACT

The subject of this study is the functionality of the sports activities within the international arena throughout the period of the Ottoman Empire by examining the documents and sources which are claimed to be obtained through the Ottoman Olympics Committee. The study aims, by addressing the developments during the relevant period starting from the early 20th century to contribute to the works carried out to find out whether an organization called the Ottoman Olympics Committee had actually been founded. As part of the research, which was made based on literature review, as a primary source, the Ottoman Turkish documents in the State Archives of the Prime Ministry were translated into Turkish by the experts and the gathered information was revealed with an objective perspective. As a result, it was found out that the Olympics Committee had not been founded following the establishment of the Second Constitutional Era in 1908 but in 1914, and that the founders of the Ottoman National Olympics Association were Selim Sırrı Tarcan, Director of Protocol Mr. İsmail Cenani, a member of Upper House Mr. Velid, Navy Officer Mustafa, Brigadier Mr. Mahmut and Ottoman Bank former Director Mr. Pançeri. One of the most interesting parts of the research is that there are new conclusions about Sultan Abdulhamid Khan alleged opposition against the formations related to sports and allegations that sport is not allowed and kept under pressure during the period. Contrary to popular belief, Sultan Abdulhamid Khan provided all kinds of support to the establishment of the Olympic Committee and supported the strengthening and expansion of the physical cultural movement as much as possible according to the conditions of the period.

Keywords: *Olympics, Olympics Committee, Ottoman Olympics Committee.*

GİRİŞ

Spor, ne amaçla yapılmış olursa olsun insanoğlunun dünya üzerindeki varlığı kadar eskidir. İnsanlığın doğasında olan barınma, korunma ve avlanma içgüdüğü ile spor olgusu barındırdığı tüm unsurlar ile birlikte her biri milyonlarca yıl sürmüş jeolojik devirlerde hüküm sürmüştür. Sözü edilen jeolojik devirlerin başlarında insanlığın genel anlamda güçlü bir doğa ve hayvanlar âlemi ile mücadele içerisinde olduğu, özellikle erkeklerin savaş, avlanma gibi faaliyetler için kendi güçlerini ve vücutlarını kullanmak zorunda kaldığı ifade edilebilir. Doğal ihtiyaçların yanı sıra insan vücudunun belli amaçlar için eğitilmesi düşüncesinin Antik Çağlara kadar uzandığı görülmektedir. Tüm bunlara ek olarak ülkeler de savunma stratejileri ve sınırlarını koruma amaçlı spordan faydalanmıştır (Erol ve Şener, 2009).

Spor geçmişte ve günümüzde toplumların merkezinde kendisine yer bulmuş sosyal bir yapıdır. 19. Yüzyılın başlarında gerçekleşen ve Müller (1994)'in “sporun modern dönüşümü” olarak adlandırmayı tercih ettiği tarihsel kırılma sonucu, modern toplumlara özgü bir yapı olarak ifade edilebilecek “modern spor” kavramı ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda; “spor” denildiğinde ilk akla gelen en büyük, görkemli toplu gösteri ve büyük spor şöleni “modern olimpiyat oyunları”dır. Bu oyunlar milletlerin güç ve yeteneklerini uluslararası alanda dostça sergiledikleri bir platformdur (Fişek, 2003).

Ülkemizde spor yapılanmaları incelendiğinde sporun, Cumhuriyet dönemi öncesi ve sonrası olmak üzere ikiye ayrıldığı görülmektedir (Sunay, 2010). Cumhuriyet dönemi öncesinde Türkler'in batıya doğru hareketle Mezopotamya, Mısır ve Anadolu'ya yerleştiği ve yerleşik hayata geçiş süreci içerisinde Türklerin yaşamında biniciliğin özel bir yerinin olduğu görülmektedir. Bu durum Türk toplumu içerisinde atlı spor dallarının gelişmesinde önemli bir etken olmuştur. Gökbörü, Kızbörü, Beyge, Çöğen-Çevgen ve Cirit, atlı sporların en önemlileri olarak karşımıza çıkmaktadır (Tayga, 1990). 17. ve 18. yy.'larda Avrupa'da yaşanan

gelişmeler Osmanlı Devletini de etkisi altına almıştır. Yaklaşık 600 yıllık bir geçmişe sahip olan Osmanlı İmparatorluğu da topraklarını koruma amaçlı askeri güce önem vermiş bu kapsamda binicilik, okçuluk ve güreş gibi spor branşları en fazla önem arz edenler olarak ön plana çıkmışlardır (Taýga, 1990).

Farklı dönemlere bağlı olarak farklı özellikler barındıran Türk spor tarihi ve yapılanması, birçok tarihçi, sosyolog, bilim adamı vb. tarafından bilimsel ilgiyi hak eden bir olgu olarak incelenmiş ve üzerinde farklı araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Ne var ki; Türk spor tarihi adına daha önceden ortaya konulmuş ve doğruluğu sorgulanmamış bazı ender durumlar da söz konusu olabilmektedir. Bu noktadan hareketle çalışmanın amacı, Osmanlı İmparatorluğu döneminde spor faaliyetlerinin uluslararası alanda işlevselliğini ve Osmanlı Olimpiyat Komitesi üzerinden sağladığı iddia edilen belgelerin ve kaynakların incelenmesidir.

1. YÖNTEM

Osmanlı İmparatorluğu döneminde spor faaliyetlerinin uluslararası alanda işlevselliğini ve Osmanlı Olimpiyat Komitesi üzerinden sağladığı iddia edilen belgelerin ve kaynakların incelenmesini konu edinen çalışmada belgesel tarama yönteminden yararlanılmıştır. Belgesel tarama yöntemi belirli bir amaca yönelik olarak kaynakların bulunması, incelenmesi ve değerlendirilmesini kapsamaktadır (Karasar, 2009; Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu kapsamda Osmanlı Olimpiyat Komitesinin kuruluşuna ilişkin Başbakanlık Devlet Arşivlerinde yer alan Osmanlıca belgeler incelenmiş, uzmanlar tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

2. BULGULAR

Var olduğundan bugüne kadar toplumların ilgisini çeken bu sayede popülerliğini devamlı olarak koruyan ve neredeyse hayatın her alanında yer alan spora ilişkin uluslararası düzeyde en büyük spor organizasyonlarından biri olimpiyatlar olarak kabul edilmektedir. Tarihi M.Ö. 776 yılına kadar uzanan Antik Olimpiyatlar, olimpiyat olgusunun tarihi önemini ortaya çıkarmaktadır (Yıldırım, 2014).

Modern olimpiyatların kurucusu ve olimpiyat oyunlarının Dünya barışının temelini oluşturduğuna inanan Pierre Coubertin, 25 Kasım 1892 tarihinde tüm ülkelerin katılımı ile Sorbonne Üniversitesinde gerçekleşen toplantıda, ülkelerin savaş sebebiyle bozulan ilişkilerini düzeltmek ve dünya üzerindeki barışın modern bir şekilde olimpiyat oyunları aracılığı ile sağlanmasına ilişkin görüşünü

tekrar gündeme getirmiştir. Spor çevreleri tarafından büyük ilgi ve destek gören konuşmanın sonucunda yapılan çalışmalar ile birlikte 1894 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesinin (CIO) kurulmasıyla başkanlığına Baron Pierre Coubertin getirilmiştir. Coubertin'in başkanlığının ardından modern olimpiyatların başlangıç tarihinin de 1896 Atina Olimpiyatlarına dayandığı bilinmektedir (Kahraman, 1995).

Fransızların diğer milletlerden geride kaldığını düşünen Coubertin'in temel amacı; daha güçlü karakter ve kişilerle ulusunu ileriye taşımak, gençliğin dayanıklılığını, rekabetçi ruhunu ve atletizme olan katılımlarını arttırmaktır. Coubertin bu vesile ile insanlar arasındaki mevcut gerginlik ve düşmanlıkların minimum seviyeye indirilebileceğine olan inancı ile tüm dünya üzerinde de barışın sağlanacağı yarışmalar planlamıştır (Özdilek, Şentürk ve Döşyılmaz, 2003).

Türk spor tarihi ve Olimpiyadlar (Kelimenin aslının dünyanın her dilinde “d” ile bittiğini ve bizde yanlış bir şekilde kullanıldığını iddia eden Koryürek sadece tescil edilmiş isimlerde Olimpiyat olarak kelimeyi kullanmıştır.) hakkında kitap ve makalesi bulunan Haluk San, 1939 yılının Eylül ayında Beden Terbiyesi ve Spor Dergisi'nde, yayınlanan M. Sami Karayel'in makalesine dayanarak “Belgeleri ile Türk Spor Tarihinde Olimpizm veya Olimpik Hareket” kitabında Koç Mehmet adında Türk pehlivanın 1896 yılında Atina'da gerçekleştirilen olimpiyatlara gittiğinden bahsetmiştir. Ayrıca Karayel; “Kayıtsız ve kuyutsuz, bayram güreşine gider gibi Atina Olimpiyad Oyunlarına katılmak isteyen Koç Mehmet'i Komite'nin kabul etmemesi Olimpiyad kaidelerine göre en uygun hareketti” diye belirtmiştir. Bu durum tarihi açıdan ele alındığında; 1896 yılında Osmanlı ve Yunanlılar arasındaki anlaşmazlıkların, Girit adasındaki ayaklanmaların ve gerginliklerin hat safhada olduğu bir dönemde II. Abdülhamit'in izni olmadan Koç Mehmet'in Atina'ya gitme olasılığı oldukça düşüktür (Koryürek, 2003).

Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından alınan kararların bütün dünya basınında yer almasına rağmen İstanbul gazetelerinde yer bulamadığını, İzmir ve Selanik'teki Rumca gazetelerde ise çok az yer bulabildiğini belirtmiştir. Sözü edilen Olimpiyat Komitesinin aldığı kararlar arasında her devletin milli olimpiyat komitesini kurma kararı yer alırken Baron Pierre Coubertin tarafından Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin temsilciliğine seçilen Selim Sırrı Tarcan Bey Osmanlı Devleti'ne o dönemde yapılan Ermeni komite baskınları sebebiyle Sultan II. Abdülhamid'in sıkıyönetiminin (İstibdad İdaresi) Milli Olimpiyat Komitesi kurmasına izin vermediğini dile getirmiştir (Kahraman, 1995).

Selim Sırrı Tarcan'a göre; Osmanlı Devleti ilk kez 05 Mayıs-22 Temmuz 1912 tarihleri arasında Stockholm Olimpiyat Oyunlarına katılmıştır. 23 Temmuz 1908 tarihinde II. Meşrutiyetin ilanından önce Baron Pierre de Coubertin'in tarafına yazmış olduğu mektup ile Uluslararası Olimpiyat Komitesi (CIO) üyeliğine seçildiğini belirtmiş olup İstanbul'da Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti'ni kurarak Londra ve Stockholm Olimpiyat Oyunlarına hazırlanmasını istemiştir. Selim Sırrı Tarcan bu mektubu Sultan Abdülhamid Han'ın İstibdad Döneminde olması sebebiyle gizli tuttuğunu 28 Eylül 1910 tarihli Şehbal Dergisinin 18. sayısında Olimpiyat Oyunları yazısında Baron Pierre de Coubertin'e "İstibdad boyunduruğu altında Osmanlılar'ın mevcudiyet-i milliyetlerini gösteremeyeceklerini büyük bir üzüntü ile" bildirdiklerini belirtmiştir. II. Meşrutiyet'in 1908 yılında ilan edilmesi ile Baron Pierre de Coubertin Selim Sırrı Tarcan'a tekrar mektup yazmış ve bu mektubunda tebriklerini iletmiştir. Ayrıca 27 Mayıs-02 Haziran 1909 tarihleri arasında Berlin'de yapılacak Beynelmilel Olimpiyat Komitesi toplantısına davet etmiştir (Kahraman, 1995).

Bu bilgiler doğrultusunda Selim Sırrı Tarcan Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyetini kurmuş, sekreterliğine de kendisi getirilmiştir. 1912 Stockholm Olimpiyat Oyunlarına Türk gençliğini hazırlama fırsatı elde etmiş olup, Stockholm dönüşünde Galatasaray Lisesine spor öğretmeni olarak atanmıştır (Kahraman, 1995).

Selim Sırrı Tarcan'ın Vatan Gazetesinde yayınlanan "Eski Olimpiyatların Bir Tarihçesi" isimli yazısında "...Meşrutiyet'in beşinci senesiydi. Fakat spor biz de henüz inkişaf buluyor ve Galatasaray'ın yetiştirdiği futbol meraklısı (5-10) gençten başka, spor meraklısı hemen yoktu. Onlar da beynelmilel müsabakalara iştirak edebilecek bir kudrette değillerdi. Hiç olmazsa Türk bayrağını stadyoma asabilmek emeliyle yalnız başıma Stockholm'e gittim." ifadeleri geçmektedir (Kahraman, 1995).

Kahraman (1995)'a göre Selim Sırrı Tarcan kendi ile büyük bir çelişki içerisinde. Kendisinin 1895 yılından 1912 yılına kadar toplam 17 yıl boyunca Galatasaray ve diğer liselerde spor öğretmenliği yaptığını, İsveç'te yüksek eğitim gördüğünü, Milli Olimpiyat Sekreteri olduğunu ve Beden Terbiyesi Müfettişliği yaptığını aynı zamanda birçok dergide yazısının çıktığını hatta yetmişe yakın kitabını yayınlayan bir kişi olarak Olimpiyatlara bir tek Türk Gencini hazırlayamamasını yadırgamaktadır. "Yavuz hırsız ev sahibini bastırır" atasözü ile Selim Sırrı Tarcan'ın düşmüş olduğu bu çelişkiyi gözler önüne seren Kahraman, Selim Sırrı Tarcan'ın kendisinde hiç kusur bulmadığını Olimpiyatlara katılacak yetenekli kişileri yetiştirmemesine rağmen devletin sporcuları göndermediğinden yakındığını belirtmiştir.

Keten (1993) ise; Osmanlı Devleti'nin spora önem verdiğini, İmparatorluğun zor zamanlar geçirdiği 20. yy başlarında İttihat ve Terakki Cemiyetinin Avrupa'da gençliği bedeni açıdan eğitimi ve izciliğe önem verilmesini örnek aldığını ifade etmiştir. Bu duruma istinaden de Osmanlı İmparatorluğunun Harbiye Nezareti aracılığıyla Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti (1908) gibi teşkilatlar kurduğunu belirtmiştir.

Sunay (2009); tarihi süreç içerisinde Türk spor yönetimini Cumhuriyet dönemi öncesi Türk spor yönetimi ve Cumhuriyet döneminden günümüze spor yönetimi şeklinde olmak üzere iki şekilde ele almıştır. Cumhuriyet öncesi dönemi değerlendirirken, 19.yy da Osmanlı İmparatorluğunun spor tekkelerine ve bu tekkelerin dönemin padişahları tarafından nasıl desteklediğine, okçu tekkelerine, kurulan spor vakıflarından o dönemde ki spor organizatörlüğüne ve 1870 Tanzimat dönemindeki yenileşme hareketi ile sporda kulüpleşmeye detaylı bir şekilde değinmiştir. 1903-1922 yılları arasında kulüplerin İstanbul'un siyasi yapısından etkilendiğini ifade eden Sunay (2009), Osmanlı Devletinin "kalabalık ürettiği" için spora ve spor kulüplerine düşman olduğunu ve bu dönemde her şeyin kısıtlandığı gibi sporun da bundan nasibini aldığını belirtmiş ve Osmanlı Olimpiyat Cemiyetine hiç değinmemiştir.

Fişek (1983); Türkiye spor tarihi üzerine yapılan araştırmalar doğrultusunda bu araştırmaların birleştiği tek noktanın, Selim Sırrı Tarcan'ın 1907 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesi Osmanlı temsilcisi olarak seçilmesi ve II. Meşrutiyetin ilanından sonra Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti'nin (OMOC) kurulması olduğunu belirtmiştir.

Sözü edilen bu araştırmaların dayanaklarından dört tanesi şu şekildedir (Fişek, 1983);

- Selim Sırrı Tarcan'ın sözleri; "1908'de Meşrutiyet ilan edilince millet hürriyetine kavuştu, benim de ilk işim Coubertin'e vuku bulan inkılabı haber vermek oldu. Derhal teşebbüse geçtim ve milli olimpiyat cemiyetini kurdum."
- Ahmet İhsan Tokgöz'ün sözleri; "Selim Sırrı Bey Kanun-u Esasinin İlan edilmesi ile verdiği sözü yerine getirerek Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti'ni teşekkül ettirip reisliğini bana tevcih buyurdıklarını... Dâhiliye Nezareti Celilesine arz buyurarak cemiyetin tescili hususunda teşebbüs ettiklerini nazik bir mektupla beyan etmektedir."
- Selim Sırrı Tarcan'ın 1908 yılında UOK üyeliğine atandığı ve OMOC'u ilk kez UOK 1909 Berlin oturumunda temsil etmesi.

• 1922 yılında kurulan Cihan Müsabakalarına Hazırlanma Cemiyeti isminin önüne Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti yerine “kâin” ifadesinin yer alması sebebiyle bu cemiyetin daha önce kurulduğu düşüncesi.

Bu bilgiler ilk çok-sporlu örgüt olduğu düşünülen Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti 24.07.1908 ve 22.09.1908 tarihleri arasında kurulmuş olabileceğini akıllara getirmektedir. Ancak ilgili konu ve spor tarihi konusunda araştırmalarını derinleştiren Kurthan Fişek tüm bu iddiaların aksine Sadarete gelen-giden yazışmaların, Dâhiliye Nezareti kayıtlarının incelenmesine rağmen ne OMOC’un nizamnamesine ne de başka bir belgesine rastlanmadığını, belirtilen tarihler arasında derneklerin kuruluşunu düzenleyen bir yasanın bulunmadığını ve 03.08.1909 tarihinde Cemiyetler Kanunu’nun çıktığını açık bir şekilde ifade etmektedir (Fişek, 1983). Tüm bu elde ettiği veriler doğrultusunda OMOC’un 1908 yılında kurulmuş olabileceğinin sadece Selim Sırrı Tarcan’ın sözlerine dayandığını, Uluslararası Olimpiyat Komitesi kayıtlarında OMOC’un değil temsilci kişinin ismi geçtiği ve elde edilen birkaç yazışmada da “UOK Murahhası Selim Sırrı” beyin imzasına rastlanmasından ibaret olduğunu öne süren Fişek (1985); Selim Sırrı Tarcan’ın “Yeni ve Eski Olimpiyatlar” kitabında 1907 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesine dâhil olduğunu, 1909, 1910 ve 1913 yıllarında yapılan toplantılarına katılarak Türk gençliği ile ilgili görüşlerini bildirdiğinden bahsetmiştir.

Akın (2004); “Gülbüz ve Yavuz Evlatlar” kitabına ünlü spor tarihçisi Cem Atabeyoğlu’nun “Bakevladım, Türk sporunun tarihi asla tam olarak yazılamayacak.” sözleri ile başlamış ve Türkiye’de ki spor tarihçiliğinin zorluğunu anlatarak devam etmiştir. Eseri içerisinde Osmanlı dönemi içerisinde beden terbiyesinde yaşanan gelişmelerden bahsetmiş, Türk spor tarihçiliğinde yaygın bir inanış haline gelen fiziksel kültür hareketinin II. Abdülhamid döneminde baskı altında tutulduğu düşüncesinin aksine bu dönemde güçlendiği ve yaygınlaştığına da değinmiştir. İlgili dönemdeki toplumsal faaliyetlerin hafiyeler tarafından sürekli takip edildiği ve yasaklandığını fakat yine bu dönemde Osmanlı sporcularının uluslararası yarışmalarda ilk kez yer aldığından bahsederken Osmanlı Olimpiyat Komitesine herhangi bir şekilde yer vermemiştir. Bu duruma ilişkin nedenin; yazarın konu ile ilgili detaylı belgelere sahip olmaması mı, yoksa Türk spor tarihçisi olmanın gerçekten zor olması sebebi ile mi olduğu bilinmemektedir.

Atabeyoğlu (1895); Osmanlı döneminde spora verilen önemle birlikte “Şeyhü’l-İdman (İdmanlılar Şeyhi)” unvanıyla anılan Faik Üstünidman’ın en yetenekli öğrencilerinden birisi olarak görülen Selim Sırrı Tarcan’ın da Türk sporuna yaptığı katkılardan bahsetmiştir. Ayrıca Tarcan’ın ülkeye Olimpiyat fikrini tanıtan, Milli Olimpiyat Komitesini kuran ve Uluslararası Olimpiyat Komitesinde ülkemizi temsil eden ilk kişi olduğunu iddia etmiştir. O dönemde ki spor faaliyetlerine

Müslüman gençlerin katılmalarına II. Abdülhamid'in evhamlı kişiliğinin engel olduğunu hatta güreşi yasaklama sebebi olarak da Abdülaziz'in reformcular tarafından bir pehlivana katlettilmiş olma şüphesi olduğunu ifade etmiştir. Spor, kulüpleşme döneminde yaşanan olumlu gelişmeler sayesinde II. Abdülhamid'in de korkularından kurtulmasına sebep olmuştur. Atabeyoğlu (1985), aynı eserde Osmanlı Olimpiyat Cemiyetinin kurulduğu tarihi net bir şekilde ifade etmemiş, Selim Sırrı Tarcan'ın "Eski ve Yeni Olimpiyatlar" isimli eserinde bahsettiği kadarıyla Baron Pierre de Coubertin Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne üye olmayan ülkeler için görüşmeye başladığı sırada İstanbul'a gelişinden ve kendisi ile görüşmelerinden, Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki sıkıntılardan ve daha sonra 1908'de Meşrutiyetin ilanından sonra cemiyet kurma yasağının kalkması ile Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti'nin kurulduğundan bahsetmiştir.

Atabeyoğlu (2001); Modern Olimpiyat Oyunlarının kurucusu Baron Pierre de Coubertin'in İstanbul ziyareti esnasında Selim Sırrı Tarcan ile görüştüğü, 1908 yılında Meşrutiyetin ilanı ile birlikte ülkedeki özgürlük havasından yararlanılarak dernek kurmanın önünün açıldığını ve bu vesileyle Tarcan tarafından Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti'nin kurulduğunu, Coubertin tarafından 1911 yılında Tarcan'ın Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) 13. üyesi olarak kabul edildiğini ifade etmiştir.

Atabeyoğlu (1985); Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti'nin kurulduğunu, Selim Sırrı Tarcan'ın sözleri üzerine kabul görüp 28 Mayıs 1909'da Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin Berlin'de gerçekleştirilen toplantısında resmi temsilci olarak Tarcan'ın katıldığını aktarmıştır. Daha sonra 1912 yılında ki Stockholm'de yapılacak olan 5. Olimpiyat Oyunlarına Osmanlı Devletinden de katılım olması için Tarcan'ın gazetelere ilan verdiğini bu ilana dönüş yapan birkaç kişinin de İstanbul Stockholm arasındaki yol masraflarını kendilerinin karşılayacaklarını öğrendiklerinde vazgeçtiklerini dile getirmiştir.

Selim Sırrı Tarcan cemiyetin başkanlığına Ali ihsan Tokgöz'ü getirirken kendisi de genel sekreterlik görevini üstlenmişti. Uluslararası Olimpiyat Komitesi üyesi olarak 1909 Berlin ve 1912 Stockholm oturumlarına katılım sağlamıştır (Atabeyoğlu, 1997).

Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin resmi yayın organı olan Revue Olympique'nin 1909 yılı Ocak ayı sayısında Selim Sırrı Tarcan'ın 15 Aralık 1908'de yapılan oylama ile Türkiye temsilcisi seçildiğine yer verilmiştir. IOC'nin 37. üyesi olarak yerini almış olup, Asya kıtasının ilk üyesi olmuştur. 1909 Berlin'den sonra, IOC'nin Lüksemburg (1910), Budapeşte (1911), Stockholm (1912), Lozan (1913) ve Paris (1914) birleşimlerine de katılmış olup, olimpiik düşüncenin geliştirilmesi,

yaygınlaştırılması için gerekli yol ve yöntemleri öğrenmiştir. Katıldığı kongre ve birleşimlerden sağladığı bilgi ve edinimleri makalelerinde ve özellikle “Terbiye ve Oyun” dergisinin ilk yayın döneminde yer vererek olimpizm felsefesi ve olimpik düşüncenin yaygınlaştırılması adına çaba sarf etmiştir (Şinoforoğlu, 2015).

Meşrutiyetin ilanı ile Milli Olimpiyat Komitesi kurulmuştur. Olimpiyatlarda Osmanlı Devletini ilk temsil eden sporcu ise Aleko Mulos’tur. Mulos, 1908 Londra Olimpiyat Oyunlarına katılmış madalya alamamasına rağmen, sağladığı manevi başarı ile adını spor tarihine yazdırmıştır. Aleko Mulos ile ilgili araştırılan belgelerin içerisinde 1908 Londra Olimpiyat oyunlarına davet mektubuna rastlanamamıştır. Bunun sebebi ise; Olimpiyat oyunları kurucusu Baron Pierre de Coubertin’in 1907 yılında modern olimpiyatlara yeni ülkeler bulmak amacıyla Osmanlı Devletini ziyareti sırasında kendisine rehberlik eden Mekteb-i Sultani öğrencilerinin Aleko Mulos’u özel olarak Londra’ya davet etmesi olarak aktarılmıştır (Kuram ve Hiçyılmaz, 2017).

1912 yılında Stockholm’da düzenlenen 5. Modern Olimpiyat Oyunları’na katılan 2484 sporcu arasında iki sporcumuzda bulunmaktadır. Selim Sırrı Tarcan’ın Sabah ve İkdam gazetelerine verdiği ilanlar ile gençlere olimpiyatlara katılmak üzere yapmış olduğu duyuruya cevap veren bu iki sporcu, kendi yol masraflarını karşılayarak olimpiyatlara katılmışlardır. Harbiye Nezareti bu oyunların askerlik ile münasebeti olmaması sebebiyle yapılacak masrafların taraflarından karşılanmasının uygun olmayacağını bildirmiştir. Vahram Pepet Papazyan’ın masraflarının bir kısmı üyesi olduğu Ardavast Kulübü, bir diğer kısmı Anadolu’da ki Ermeni kulüpleri ve geri kalanı ise Rum tiyatrosunda düzenlenen bir piyesten elde edilen gelir ile karşılanmıştır. Vahram Papazyan Stockholm’e vardığında sokaklarda dalgalanan milletlerin bayrakları arasında Türk bayrağını görememesi üzerine Stockholm elçiliğine başvurarak Elçi Ahmet Bey’e bu durumdan duyduğu rahatsızlığı dile getirmiştir (Kuram ve Hiçyılmaz, 2017).

Papazyan’ın dışında Mıgır Mıgıryan da Olimpiyat Oyunlarına katılmak için Selim Sırrı Tarcan’ın çağrısına cevap vermiştir. Atletizm dalında birçok branşta yarışmalara katılan her iki sporcumuz da dereceye girememiştir. Ancak Türk bayrağını olimpiyat oyunlarında dalgalandıran iki Türk Sporcusu olarak tarihe geçmiştir (Kuram ve Hiçyılmaz, 2017).

Kuram ve Hiçyılmaz’ın 2017 yılında **Osmanlı’dan Günümüze Ermeni-Rum-Musevi Kulüpleri ve Sporcuları** isimli Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından özel olarak yayınlanan kitaplarında yer alan 1912 yılı Stockholm Olimpiyatlarından olduğu iddia edilen fotoğrafta Türk Bayrağı arka planda yer almaktadır.

Diğer bir görüntü ise soldan ikinci kişi olduğu iddia edilen Vahram Papazyan'ın da yer aldığı Stockholm Olimpiyatları'nda 1500 mt koşusunun fotoğrafıdır (Kuram ve Hiçyılmaz, 2017).

Murat Bardakçı, 2013 yılında Habertürk Gazetesinde yer alan köşe yazısında Osmanlı Arşivi'nin eski uzmanlarından Sezgin Demircioğlu'nun elde ettiği belgelere değinerek kaleme aldığı "Spora vaktiyle siyaset karıştırdığımız için olimpiyat tarihimizi bilmiyoruz!" başlıklı yazısında Osmanlı'da spora büyük katkıları olmasına rağmen Selim Sırrı Tarcan'ın "Sultan Abdülhamid nedeni ile olimpiyatlara katılım sağlanamadığı ve olimpiyat komitesi kuruluşunun da sürekli tarafından engellendiğini belirtmesinin temel amacı siyasi davranış içerisinde olmasıdır. Ne var ki; bilinenin aksine Osmanlı Milli Olimpiyat Komitesinin kuruluşuna Sultan Abdülhamid Han'ın her türlü desteği sağladığı ve komitenin 1908 yılında değil 1914 yılında kurulduğu ifade edilmektedir. Bu yanlışların; Türkiye'de beden terbiyesi kavramının oturmasını, sporun çağdaşlaşmasını ve olimpiyatların tanınmasını sağlayan kişi olan Selim Sırrı Tarcan'ın yıllar önce yazmış olduğu yazı, hatıra ve anlattıklarından kaynaklandığı da belirtilmektedir. Bu duruma benzer şekilde; Olimpiyat Komitesi'nin de aynı kaynaklardan hareket ile 2008 yılında kuruluşunun 100. Yılı'nı kutlamış olması eklenebilir.

Olimpiyatlar hakkında yıllardır kabul görmüş yanlışların düzeltilmesi amacıyla yapılan araştırmalar doğrultusunda, Sultan Abdülhamid Han'ın Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti'nin kurulmasına ve olimpiyatlara karşı olduğu hakkındaki bilgilerin yanlış olduğu, Atina'da 1896 yılında gerçekleşen olimpiyatlar öncesinde Yunan Hükümeti tarafından açılan "Antika Silahlar Sergisi"ne katkı sağlamak için çok sayıda mızrak ve kılıç gönderdiğinden hareketle ortaya çıkmıştır (Bardakçı, 2013).

Sultan Abdülhamid Han'a muhalefet yapmak amacı ile spora siyaset karıştırılmasının olimpiyat hakkında doğru bilinen yanlışların bir asır sonra bile tam anlamıyla gerçekleri yansıtmayacağını ve sadece söze, anıya ve hatıralara dayalı olarak spor tarihimizin doğru bir şekilde yazılmasının imkânsız olacağını göstermektedir (Bardakçı, 2013).

Tarihçi Sezgin Demircioğlu'nun Haberaktüel.com sitesinde yer alan ve tarihi açıdan son derecede öneme sahip olduğuna inanılan makalesinde şu konulara değinilmiştir; Kaynaklarda Osmanlı Milli Olimpiyat Komitesi'nin kurulmasına ilişkin bilgi Baron Pierre De Coubert'in İstanbul'a gelişinin ardından Selim Sırrı Tarcan'a sözlü bir şekilde bu cemiyeti kurma görevi verdiği ve II. Meşrutiyetin ilanı ile oluşan özgürlük ortamından yararlanılarak 1908 yılında Osmanlı Milli Olimpiyat Komitesi'nin kurulduğu şeklindedir. Bardakçı (2013) gibi Demircioğlu

(2009) da kaynaklarda yer alan bu ifadelerin doğru olmadığını, Osmanlı Devleti'nin katılımcı olarak Uluslararası Olimpiyat Komitesinin ilk toplantısına Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti kurulmamasına rağmen davet edildiğini, Osmanlı Devleti ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi arasındaki ilk buluşmanın 9-15 Haziran 1905 tarihinde Brüksel'de Belçika kralı tarafından gerçekleştirilen Milletlerarası Spor ve Eğitim Kongresi'nde olduğunu, Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti'nin resmi kuruluşunun bu tarihten 9 yıl sonra yani 1914 yılında gerçekleştiğini ve neredeyse tüm kaynaklarda 1908 yılı olarak ifade edilen kuruluş yılının ve kurucu isimlerinin yanlış olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Demircioğlu (2009), Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti'nin kuruluşu ile ilgili edinilen bilgilerin yalnızca Selim Sırrı Tarcan'ın ifadeleri ve etrafındaki kişilerin Tarcan ile yapmış oldukları şahsi sohbetlerden elde edilen bilgilerden ibaret olduğunu, bu bilgilerin hiçbir belgeye dayanmadığını bu sebep ile birçok yayında hatta Türkiye Milli Olimpiyat Komitesinin internet sitesinde (<http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/>) dahi sürekli aynı şeylerin tekrarlandığını ifade etmiştir. Demircioğlu (2009) bu yaygın görüş hakkında farklı beyanda bulunan tek kişinin Kurthan Fişek olduğunu 1908 yılında Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti ismiyle bir derneğin kuruluşuna tesadüf etmediğini ifade etmiş ve hiçbir belgeye dayanmadan sadece ifade edilen hatıralardan ilham alarak yazılan 1908 tarihli kuruluş hikâyesi kervanına katılmamıştır.

Bu konu ile ilgili olarak yaptığımız araştırmalar doğrultusunda Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığından elde edilen, MF.MKT.01197.00049.001 sayılı belgede Terbiye-i Bedeniye Müfettişi Selim Sırrı Tarcan tarafından 4 Mayıs 1914 yılında, Nezaret-i Maarif-i Umumiye'ye yazılmış belge aşağıda sunulmuştur.

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

OSMANLI ARŞİVİ		
MF.MKT		
197	49	1

نظامنامه

حفظ الصحة مكاتب قوميبيوني

عدد

بوزن بکر نه لایم فرانسه اعطایه یارون در قورنه یی نایس و شیک الیجی به لعل
اولیاد قوتیه یی انار قیوم سن اولارده مختلف یار قیومده استادیون ل و جوده کتبیله
و ۱۸۹۶ سنه الیجی قرائت کورده الیجی اولیاد سانیس آتیه ابر اولیاده
اصول و ۱۹۰۸ اولیاد قورنه اعطایه ۱۹۰۰ ده یارده ۱۹۰۶ ده ابر یارده سانیس
سندیه ۱۹۰۸ ده لوزده ده ۱۹۱۰ ده استادیونده یوقون سن سانیس
استادیون اولیاد سانیس لایم آتیه تریجی و سیه سانیس ابر اولیاده
و ۱۹۱۶ ده یارده ابر سانیس یارده یارده یارده یارده یارده یارده
موجودین کورنه یی ابر سانیس ان کزیه ان سانیس ان کزیه ان کزیه ان کزیه
انتخاب ایدوب کورنه یی آتیه یارده یارده یارده یارده یارده یارده
تایین کورنه یی آتیه یارده یارده یارده یارده یارده یارده
سانیس لایم قیومده کورنه یی آتیه یارده یارده یارده یارده یارده
کورنه یی آتیه یارده یارده یارده یارده یارده یارده
اجتماعی و لایم یارده یارده یارده یارده یارده یارده
در انقون حالونده قیومده ایدوب قیومده یارده یارده یارده
ایجی قیومده یارده یارده یارده یارده یارده یارده
سکله لایمده ۱۹۱۰ سنه استادیونده کورنه یی آتیه یارده یارده
سبب جانین و فله اولارده قیومده الیجی قیومده یارده یارده
اورانجینده سانیس لایمده اولارده قیومده یارده یارده
اولیاد قیومده قیومده یارده یارده یارده یارده یارده
و ایجاب ایدوب سانیس لایمده اولارده قیومده یارده یارده
اعطایه و لایمده قیومده یارده یارده یارده یارده یارده
یارجید لایمده قیومده یارده یارده یارده یارده یارده
قیومده یارده و قیومده یارده یارده یارده یارده
سبب نایس قیومده اولارده قیومده یارده یارده
اولیاد لایمده اولارده قیومده یارده یارده
و لایمده قیومده یارده یارده یارده یارده
ایجی کورنه یی آتیه یارده یارده یارده یارده
انقونده یارده یارده یارده یارده

MF.MKT.01197.00049.001

Osmanlıca olan bu belgenin dikkat çeken bölümlerinin Türkçe çevirisi aşağıda verilmiştir.

“Bundan yirmi sene mukaddem Fransa ağniyasından Baron Dö Koberte’ (Coubertin) nin tesis ve teşkil eylediği beynelmilel olimpiyat komitesinin âsâr-ı fiiliyesinden olarak muhtelif payitahtlarda stadyumlar vücuda getirilmiş ve 1896 senesinde İngiltere kralının huzurunda ilk olimpiyat müsabakası Atina’da icra edilmiştir. Usulü vechle o tarihten itibaren 1900’de Paris’te, 1904’de Amerika’da St. Louis şehrinde, 1907’de Londra’da, 1912’de Stockholm’de bütün medeni milletlerin iştiraki ile olimpiyat müsabakaları namı altında terbiye-i bedeniye ve spor müsabakaları icra olunmuş ve 1916’da Berlin’de icrası mukarrer bulunmuştur. Bu müsabakalara her millet kendi mevcudiyetini göstermek için en güzide en mahir; fikren, beden en iyi terbiye görmüş gençleri intihap edip gönderiyor. Atıcılıkta, yüzücülükte birçok yarış ve oyunlarda kuvvet ve kabiliyetini gösteriyor. Ancak bu müsabakalara iştirak eylemek birtakım kuyûd ve şerâite tâbi olduğundan müsabakaların tertibinden mukaddem komite, Avrupa payitahtlarından birinde akd-i içtima ederek her milletin kendi nokta-i nazarını söylüyor. Göndereceği gençlerin evsâf ve şerâitini bildiriyor. İçtimalara veliahtlar, prensler riyaset ettiği gibi komitenin içtimainı meclis-i ayan, darülfünun salonları tahsis ediyor. Komitenin aza-yı daimesini reis kendi intihap ediyor. Yakın zamana kadar birçok esbaba mebni Osmanlı olimpiyat komitesini teşkil etmek mümkün olmamıştır.

1912 senesinde Stockholm’daki olimpiyat müsabakaları hükümet-i seniyye canibinden murahhas olarak azimet eylemiştim. Fakat oradaki gençlerle boy ölçecek kadar idmancılarımız himaye görmemiş olduklarından Osmanlı gençliği maalesef temsil edilememiştir. Geçen sene milli olimpiyat cemiyetin teşkili için vuku bulan müracaat-ı çâkeranemi hükümet-i seniyye nazar-ı dikkate almış ve icap eden müsaadeyi ita eylemiş olduğumdan Teşrifat-ı Umûmiye Müdürü İsmail Cenâni Bey, ayan azasından Dilber Efendi, Bahriye zabıtlığından müstafi Miralay Mahmud Bey, Bank-ı Osmani Müdür-i Sâbıkı Pançeri beylerden cemiyetin heyet-i merkeziyesini bundan dört ay mukaddem teşkil eyledim ve keyfiyeti Barön Dö Kobert (Coubertin)’e bildirdim. Birkaç seneden beri futbol, yaya yarışları, atlamalar gibi sporun şuaabât-ı muhtelifesinde oldukça bir faaliyet göstermeye başlayan gençlerin 1916 senesi olimpiyatlarına izamı arzu buyurulduğu takdirde melfuf davetnameyi nazar-ı itibara alarak aza-yı daimesinden bulunduğum cemiyetin Haziran’da mukarrer olan içtimainı izamı ve olimpiyatlara gönderilecek gençlerin suret-i iştirakinin vesâtet-i çâkeranemle tebliğinin münasip olacağını arzu beyan eylerim efendim.

Belgede “Yakın zamana kadar birçok esbaba mebni Osmanlı Olimpiyat Komitesini teşkil etmek mümkün olmamıştır.” ifadesi yer almaktadır. Tam olarak

Türkçeye çevrildiğinde “Yakın zamana kadar birçok sebeple Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti’ni kurmak mümkün olamamıştır.” anlamına gelmektedir. Yani Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti’nin 1908 yılında kurulmadığı Selim Sırrı Tarcan’ın kendi ifadeleri ile aşikârdır.

Yine bu belgede yer alan Selim Sırrı Tarcan’ın başka bir önemli ifadesi de; Geçen sene Milli Olimpiyat Cemiyeti’nin teşkili için vuku bulan müracaatını Osmanlı Hükümeti tarafından onaylandığı ve Teşrifat-ı Umumiye Müdürü İsmail Cenani Bey, Ayan azasından Velid Efendi, Bahriye zabıtlarından Miralay Mahmut Bey, Osmanlı Bankası eski müdürlerinden Pançeri Beyler’den oluşan Cemiyet Merkez Heyeti’ni 4 ay önce (yani Ocak 1914) kurduğu ve durumu Baron De Coubertin’e bildirdiğidir. Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti’nin kuruluşunda yer alan kişilerin hiçbir kaynaktan adının geçmemesi ve Selim Sırrı Tarcan’ın bu Cemiyet Merkez Heyeti ile ilgili söz konusu belge dışında hiçbir yerde bilgi vermemesi de dikkat çekici bir başka noktadır.

Osmanlı Milli Olimpiyat Komitesi’nin kuruluş tarihi ile ilgili belirsizliği ortadan kaldırmak amacı ile Osmanlı Arşivinden elde edinilen bir başka belge ise (MF.MKT.01197.00049.002-3); 16 Ocak 1914 tarihli Baron Pierre de Coubertin tarafından Osmanlı Sefaretine Fransızca yazılan mektup ve ekinde 1916 yılında gerçekleştirilecek olan Berlin olimpiyatlarına hazırlık toplantısı için 1914 yılında Paris’te toplanacak kongre programı ve davet mektubu yer almaktadır. Ayrıca kongreye katılma durumu olan Uluslararası Olimpiyat Komitesi üyesi olan Selim Sırrı (Tarcan) Bey’in Osmanlı Olimpiyat Komitesi’nin kurulduğuna dair hala bir bilgilendirme yapmadığını, yönetmeliğin 4. maddesinde yer alan şekilde Osmanlı Olimpiyat Komitesi’nin zamanında kurulmasını temenni ettiğini, Osmanlı Hükümetinin bu konu ile ilgili görevi Selim Sırrı Tarcan’ı görevlendirmesi halinde bu görevi layığı ile yerine getireceğini belirtmektedir. Bunların yanı sıra Osmanlı pehlivanlığı ve jimnastikçiliğinin olimpiyatlarda temsil edilememesinin üzüntü verici olduğuna da mektubunda yer vermektedir.

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BDA)

SUBLIME PORTE

MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES

COPIE

S. E. Le Président du comité international olympique

à

L'Ambassadeur

N° G-

N° S-

le 16 janvier 1914 Paris

MF-MKT

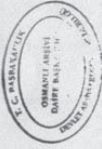
OSMANLI ARŞİVİ		
MF.MKT		
1197	49	2

2 vrlc
(1 shf 60?)

2

Monsieur le Président de la République
ayant approuvé le programme,
ci-joint, je m'empresse de le
communiquer à V. E.

Nous espérons que votre aimable
collègue Selim Sirri Bey membre
du comité olympique international
pour la Turquie réussira à conclure
en temps voulu le comité olympique
ottoman prévu à la page 4 des
règlements. Mais nous n'en avons
pas encore la nouvelle et nous
redoublons pas que sa tâche
serait très grandement facilitée
si V. E. voulait bien attirer
l'attention de son gouvernement
sur l'importance de la manifesta-
tion prochaine. Il serait
à tous égards regrettable que
l'athlétisme ottoman, si jeune

MF.MKT.01197.00049.002

T.C. BAŞBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

2

suit-il, ne fut pas représenté en cette
circonstance.

Je saisis l'occasion pour indiquer
avec quelle satisfaction nous
verrons les membres de l'Athlète
participer avec V. E. aux fêtes
de Paris.

Veuillez agréer, etc.

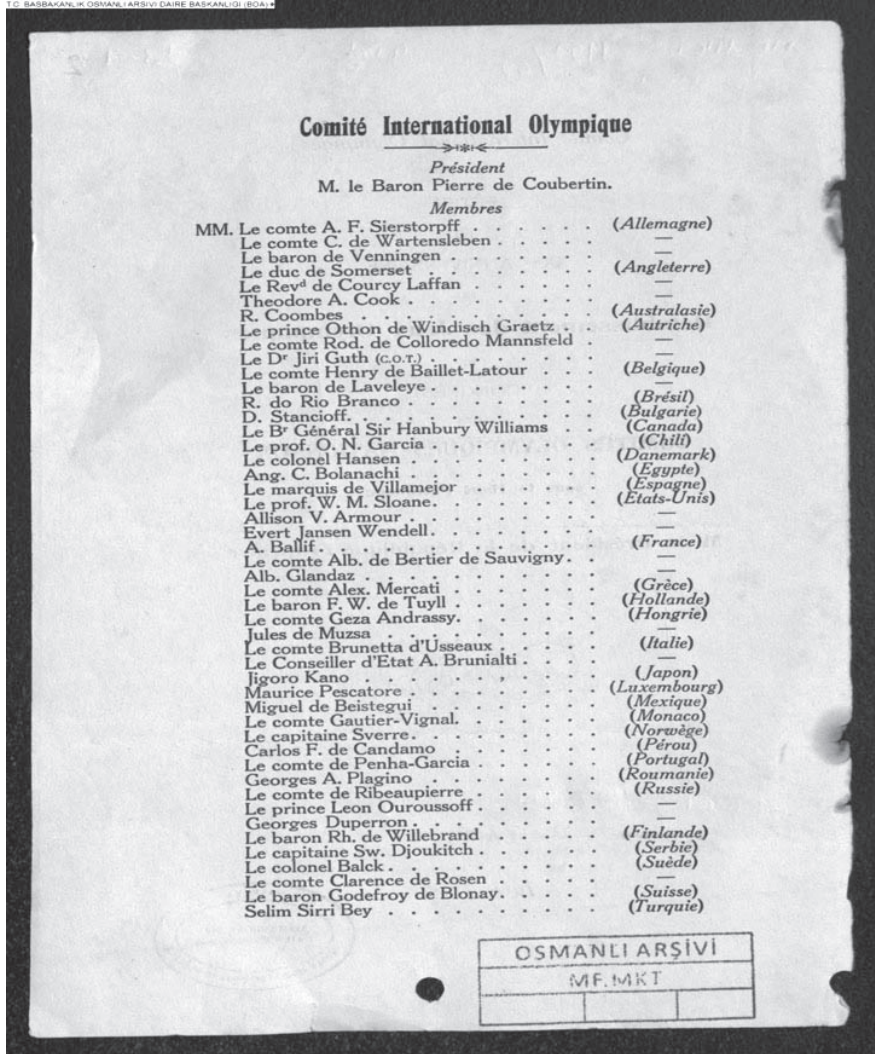
signé: Le Président du Comité
international Olympique.

Pierre de Coubertin.

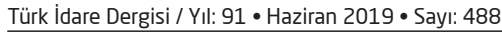
Pour copie conforme
Tatibog

MF.MKT.0115

13-23 Haziran 1914 tarihlerinde Uluslararası Olimpiyat Komitesinin 20.yılında Paris'te toplanacak kongre programına katılacak kişilerin listesinde Uluslararası Olimpiyat Komitesi üyesi olan Selim Sırrı Tarcan Bey'in ismi de 48 üye arasında yer almaktadır. Yalnız ülke ismi olarak Türkiye'nin (Turquie) adı geçmektedir (MF.MKT.01197.00049.003).

MF.MKT.01197.00049.003

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığından elde edilen BEO.003511.263276.001 sayılı 1 Mart 1325 tarihli belgede 1912 yılında Stockholm’de gerçekleşecek Olimpiyat Oyunlarına Mühendishane-i Berr-i Hümayun Jimnastik Muallim Kolağası Selim Sırrı Tarcan’ın katılım sağlayacağı ve gidiş-geliş masraflarının karşılanacağı bilgisi yer almaktadır.

۱۶۹۶ تاریخ درود تاریخ شمس تاریخ قمر		۵۹ جبهه تاریخ درود تاریخ شمس تاریخ قمر		۵۹ ۵۸ ۵۷ ۵۶ ۵۵ ۵۴ ۵۳ ۵۲ ۵۱ ۵۰ ۴۹ ۴۸ ۴۷ ۴۶ ۴۵ ۴۴ ۴۳ ۴۲ ۴۱ ۴۰ ۳۹ ۳۸ ۳۷ ۳۶ ۳۵ ۳۴ ۳۳ ۳۲ ۳۱ ۳۰ ۲۹ ۲۸ ۲۷ ۲۶ ۲۵ ۲۴ ۲۳ ۲۲ ۲۱ ۲۰ ۱۹ ۱۸ ۱۷ ۱۶ ۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱		۱۶۹۶ تاریخ درود تاریخ شمس تاریخ قمر	
۱۶۹۶ تاریخ درود تاریخ شمس تاریخ قمر		۵۹ جبهه تاریخ درود تاریخ شمس تاریخ قمر		۵۹ ۵۸ ۵۷ ۵۶ ۵۵ ۵۴ ۵۳ ۵۲ ۵۱ ۵۰ ۴۹ ۴۸ ۴۷ ۴۶ ۴۵ ۴۴ ۴۳ ۴۲ ۴۱ ۴۰ ۳۹ ۳۸ ۳۷ ۳۶ ۳۵ ۳۴ ۳۳ ۳۲ ۳۱ ۳۰ ۲۹ ۲۸ ۲۷ ۲۶ ۲۵ ۲۴ ۲۳ ۲۲ ۲۱ ۲۰ ۱۹ ۱۸ ۱۷ ۱۶ ۱۵ ۱۴ ۱۳ ۱۲ ۱۱ ۱۰ ۹ ۸ ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱		۱۶۹۶ تاریخ درود تاریخ شمس تاریخ قمر	

Sözü edilen belge ile diğer kaynaklardan elde edilen bilgilerden anlaşılan; Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti'nin Selim Sırrı Tarcan tarafından verilen bilgiler ile kurulduğunu, şahsının temsilci olduğunu ve Tarcan'ın bu sayede gerçekleşen toplantı ve Olimpiyat Oyunlarına Osmanlı İmparatorluğu adına temsilci olarak gönderildiğini kabul ettiğiidir. Ne var ki; Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığından elde edilen belgeler bu durumun aksine ne Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyetinin kurulduğuna ne de Selim Sırrı Tarcan'ın Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti'nin resmi temsilcisi olarak gerçekleşen toplantı ve Olimpiyatlara katıldığına dair bir bilgi içermemektedir. Bunun yanı sıra Selim Sırrı Tarcan'ın Mühendishane-i Berr-i Hümayun Jimnastik Muallim Kolağası olarak 1912 Stockholm Olimpiyatlarına katıldığı daha önce bahsedilen belgelerden anlaşılmaktadır.

SONUÇ

20. yüzyılın başlarından itibaren Osmanlı İmparatorluğu döneminde spor faaliyetlerinin uluslararası alanda işlevselliğinin ve ilgili dönemdeki gelişmeleri ele alarak Osmanlı Olimpiyat Komitesi adı altında bir derneğin gerçekten kurulup kurulmadığının ortaya çıkarılmasına katkı sağlama amacını taşıyan çalışmaya ilişkin elde edilen sonuçlar incelendiğinde;

Başbakanlık Devlet Arşivlerinde yer alan Osmanlıca belgeler ışığında Osmanlı Olimpiyat Komitesi'nin II. Meşrutiyet'in ilanını müteakip 1908'de değil 1914 yılı Ocak ayında kurulduğu, 1908 yılı ile 1913 yılları arasında İstanbul ilinde kuruluş işlemleri yapılan 212 cemiyet arasında Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti'nin yer almadığı ortaya çıkmaktadır. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığından elde edilen, MF.MKT.01197.00049.001 sayılı belgede Terbiye-i Bedeniye Müfettişi Selim Sırrı Tarcan tarafından 4 Mayıs 1914 yılında, Nezaret-i Maarif-i Umumiye'ye yazılmış belgede yer alan Türkçe'ye çevirisi "Yakın zamana kadar birçok sebeple Osmanlı Olimpiyat Cemiyeti'ni kurmak mümkün olamamıştır." anlamına gelen ifadeler Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti'nin 1908 yılında kurulmadığı gerçeğini açık bir şekilde gözler önüne sermektedir.

Çalışma kapsamında ortaya çıkan önemli sonuçlardan biri de Selim Sırrı Tarcan tarafından verilen bilgiler doğrultusunda Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti'nin kurulması, kendisinin Osmanlı İmparatorluğunu temsilen Olimpiyat komitesi toplantılarına katıldığını ifade etmesine rağmen Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığından elde edilen belgeler bu bilgiler ile uyuşmamaktadır. Belgelerde herhangi bir şekilde gerek Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyetinin kurulduğuna dair gerekse de Selim Sırrı Tarcan'ın

Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti'nin resmi temsilcisi olarak gerçekleşen toplantı ve Olimpiyatlara katıldığına dair bir bilgi bulunmamaktadır. Bu gibi çelişkiler Atabeyoğlu'nun ifadesi ile Türk sporu tarihinin tam olarak yazılamamasının temel nedenleri arasında ifade edilebilir. Bu durumun yanı sıra Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyetinin kurucularının Selim Sırrı Tarcan ile birlikte Teşrifat-ı Umumiye Müdürü İsmail Cenani Bey, Ayan azasından Velid Efendi, Bahriye zabitlerinden Mustafa, Miriliva Mahmut Bey ve Osmanlı Bankası eski Müdürü Pançeri Beyler olduğu gerçeği de çalışma kapsamında ortaya konulan bir diğer önemli sonuç olarak ifade edilebilir. Ayrıca yine Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığından elde edilen BEO.003511.263276.001 sayılı 1 Mart 1925 tarihli 1912 yılında Selim Sırrı Tarcan'ın yazmış olduğu belgede, 1912 Stockholm Olimpiyatları'na kendisinin katılımı dışında resmi olarak Osmanlı Devleti tarafından sporcu gönderilmediği ortaya çıkarılmıştır.

Osmanlı ve Türk spor tarihinin daha iyi anlaşılması adına ikilem yaratan bir başka durum Sultan Abdülhamid Han'ın spor ile ilgili oluşumlara karşı olduğu, dönemi içerisinde spora izin verilmediği ve baskı altında tutulduğu gibi bilgilerdir. Oysaki Sultan Abdülhamid Han'ın gerek Olimpiyat Komitesinin kuruluşuna her türlü desteği sağladığı gerekse de fiziksel kültür hareketinin II. Abdülhamid döneminde güçlendiği ve yaygınlaştığı Akın (2004) tarafından aktarılmıştır. Buna ek olarak Abdülhamid Han'ın Atina'da 1896 yılında gerçekleşen olimpiyatlar öncesinde Yunan Hükümeti tarafından açılacak "Antika Silahlar Sergisi"ne katkı sağlamak için çok sayıda mızrak ve kılıç gönderdiği gerçeği (Bardakçı,2013) Abdülhamid Han'ın ilgili konulardaki tutumlarını daha net ortaya koymaktadır.

Gerçekleştirilen araştırma sonucunda Türk spor tarihine ilişkin doğru olarak kabul edilen bazı bilgilerin hatalı olduğu ortaya konulmuştur. Bu kapsamda ileride gerçekleştirilecek çalışmalarda doğru bilgilerin kullanılmasının gerek Türk spor tarihinin daha iyi anlaşılmasına gerekse Türk spor tarihi alanında gerçekleştirilecek yeni çalışmalara ışık tutacağı ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

Akın, Y. (2004). Gürbüz ve Yavuz Evlatlar. Erken Cumhuriyet'te Beden Eğitimi ve Spor. İletişim Yayınları. 49-54.

Atabeyoğlu, C. (1985). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, 6. Cilt, Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Spor, İletişim Yayınları, 1474-1478.

Atabeyoğlu, C. (1997). Olimpiyat Oyunlarının 100. Yılında Türkiye. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, Birinci Baskı.

Atabeyoğlu, C. (2001). Sporda Devlet mi? Devlette Spor mu?, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları:7, 7-8.

Sevim Erol, A. Şener, T. (2009). Spor Antropolojisi, Adli Bilimler Dergisi, 8(2), 41-48.

Fişek, K. (1983). Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünyada ve Türkiye'de Spor Yönetimi. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları: 515:B.F. Basın ve Yayın Yüksek Okulu Basımevi, Ankara.

Fişek, K. (1985). 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi. 1. Baskı Gerçek Yayınevi.

Fişek, K. (2003). Sporun Anatomisi. İnsanca Spor Kitaplığı-2. YGS Yayınları: 43.

Haberaktüel <http://www.haberaktuel.com/milli-olimpiyat-komitesi-tarihi-yanlis-haberi-202887.html> Erişim tarihi: 15.01.2018

Habertürk <http://www.haberturk.com/yazarlar/murat-bardakci/877845-spora-vaktiyle-siyaset-karistirdigimiz-icin-olimpiyat-tarihimizi-bilmiyoruz> Erişim tarihi:15.01.2018

Kahraman, A. (1995). Osmanlı Devletinde Spor. T.C. Kültür Bakanlığı, Birinci Baskı, Ankara, 698-710.

Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayıncılık, Ankara.

Keten, M. (1993). Türkiye'de Spor. II. Baskı, Polat Ofset, İstanbul.

Koryürek, C.,E. (2003). Olimpiyadlar; Eski Olimpiyadlar MÖ 776(?)-MS393(?), Modern Olimpiyadlar 1896-2000, Olimpiyadlar'da Türkler 1906/1908-2000, İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu, Stil Matbaacılık.

Kuran, A., Hiçyılmaz, E. (2017). Osmanlı'dan Günümüze Ermeni-Rum-Musevi Kulüpleri ve Sporcuları. Gençlik ve Spor Bakanlığı, Posedion Yayıncılık, İstanbul.

Müller, N. (1994). One Hundred Years of Olympic Congress 1894-1994. Lausanne: IOC Publications.

Özdilek, Ç., Şentürk, A., Döşyılmaz E. (2003). Modern Olimpiyat Oyunlarının Tarihi Gelişimi ve Olimpiyatların Gezici Olma İlkesinin Günümüze Kadar Düzenlenen Oyunlar Açısından Değerlendirilmesi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9, 3.

Sunay, H. (2009). Spor Yönetimi. Gazi Kitabevi. 198-202.

Şinoforoğlu, O. T. (2015). Selim Sırrı Tarcan ve İsveç Jimnastiği: Beden Eğitiminde İsveç Modelinin II. Meşrutiyet Dönemi Türk Eğitim Sistemine Entegrasyon, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Doktora Tezi.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı MF.MKT.01197.00049.001 sayılı 09.06.1332 Hicri Takvime göre tarihli belge.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı MF.MKT.01197.00049.002 sayılı Hicri Takvime göre tarihli belge.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı MF.MKT.01197.00049.003 sayılı 17.05.1332 Hicri Takvime göre tarihli belge.

T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı BEO.003511.263276.001 sayılı 1 Mart 1325 Hicri Takvime göre tarihli belge.

Tayga, Y. (1990). Türk Spor Tarihine Genel Bakış, T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Yayın No:87, Ankara.

Yıldıran, İ. (2014). Antikiteden Moderniteye Olimpiyat Oyunları: İdealler ve Gerçekler, Hece (Batı medeniyeti Özel Sayısı), 18 (210-212): 555-570.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.